

cumpărând *România literară* de la primul număr am ajuns să-mi înțeleg vocația și deseori să o reneg. Esențială a fost, însă, întâlnirea cu un om pe atunci deosebit în "provincia urbe", Lucian Valea. Oricum, debutul "literar", pentru mine "ocult" a fost publicarea la (evident) poșta redacției semnată de regretatul Geo Dumitrescu în *Romania literară* (prin 1971). Ei, și de aici mi-am luat lumea în cap, am publicat în *Familia* (poșta redacției) intrând în atenția regretatului Stefan Augustin Doinaș, laudat în *Contemporanul* de către Ana Blandiana...

Dar de aici și până la "istoria literaturii" distanța e cam mare!

3. Orice june cu «predilecție» visează *ab initio* glorie literară, lauri multipli și loc la masa nemuritorilor. Nu neg că am muncit la manuscris, că am inițiat cu Gellu Dorian și alții chiar o revistă, mai mult s-au mai puțin subversivă, că aveam un loc în gloria locală, dar relațiile mele cu puterea (a se citi securitatea) n-au fost amiabile deloc.

Cartea n-vea cum să vină și însumi port o mare vină. Hât, târziu cartea mea *Omphalos* o fi găsit o firidă neocupată. Mă minun și acum ce deștept eram « odată ».

4. Indiscutabil, volumul *NEMOARTE* a marelui poet Dimitrie Stelaru.

5. Ei, asta da întrebare!

Dar și conștiința e de multe feluri. Bunăoară cea religioasă. Deci a unui grup care împărtășește un anume canon (să zicem). Stăm și privim cum prin fața bisericii adastă câțiva cioroi spilcuiți și privesc cu atenție un bețiv ce și-a adus aminte de Dumnezeu, cu o mână își face cruce și cu cealaltă își pipăie bruma de bani din buzunarul de la piept. Sau două precupețe închinându-se fugar că au vândut iute laptele îndoit cu apă. Sau bătrânelul pișicher care ridică pălăria ponosită, își face cruce, dar ochii tiva la pulpițele dolofane ale unor liceene ce la rândul lor fac crucițe iuți cu gândul la teza de la română îngânând "dă-mi doamne Eminescu, dă-mi doamne Eminescu". Conștiință și gândire liberă, deci... Iar despre conștiința politică e atunci când nu e!

Lasând gluma la o parte și fără să ne ascundem după deget, necesitatea de a comunica în tâlhăria comunistă solicita disimularea în tropi din ce în ce mai elaborați, ceea ce era la urma urmei o "școală". Din alt unghi, deunăzi am avut neplăcerea să asist pe sticla locală neelaborată la încercarea unui "ilustru" demolator de vise, doctor în istoria partidului unic și hăcuitor lacom de texte poetice cum încerca să-și adjucece virtuți culturale inexistente. Schiza

începe de la conștiință, gândirea nu poate fi decât liberă. Raportul nu poate fi cuantificat decât din acest punct de vedere, iar cetățeanul, la urma urmei, e un biet plătit de impozite și taxe mai mult sau mai puțin locale.

Corolar, poate de dincolo de Stix magistrul Mihai Ursachi recunoaște ca este un exemplu perfect al simbiozei conștiință și gândire liberă. (Și măcar o perioadă nu a plătit impozite tâlharilor...)

6. Literatura, arta în general, va deveni problema intimă a elitelor. Cu atât mai mult cea indigenă. Numărul de cititori scade în detrimentul creșterii numărului de "puitori de mine", a autorilor, adică. Ei, să n-o luăm în tragic, generațiile au un sistem propriu de apărare, și, după limpezirea de rigoare, vor apare (cititorii adică).

Depinde și ce propui...

7. Dacă pentru proză lipsa unui program este finalmente fatală, în poezie ai lejeritatea programului și ritmului propriu, de altfel, la fel de fatal.

Apriția cvasitardivă a volumului *Omphalos* nu denotă o rupere totală față de masa de scris. Dimpotrivă. Muncesc, așa cum pot, la un nou volum de versuri care pare-se va vedea teascu în acest an. Dar nu de teasc mă tem.

7 + UNU. În contextul celor afirmate, pentru a avea un dialog mai direct cu cititorii noștri, selectați din opera dvs. un text care, în linii mari, generale, să vă reprezinte. Vă mulțumesc pentru înțelegere.

De exemplu, acesta:

*în cotețul ei de oase inima
palpită eu birjar caleștii trupului pe care
îl locuiesc vremelnice
mân spre soartă*

*aș provoca ceața la duel dar nu răspunde aș
birui poate sau m-aș mântui
aș provoca iubirea la moarte sau
m-aș nărui
dar
ce cavalier al cotețului poate fi un birjar
și al zăpezii*

*năvalnice anotimpurile trec o secundă
inundă și imunda caleașcă se-nfundă
cu roțile în neant*

Cum vi se pare că promovează ICR-ul, în străinătate, literatura tânără?

Despre programele pe care le inițiază ICR-ul atât în țară cât și în străinătate, se vorbește mult, uneori în cunoștință de cauză, alteori fără o documentație care să susțină atuurile verbale sau scrise. Am încercat în această anchetă să aflăm părerea unor scriitori din generații diferite despre cum percep munca pe care o depune ICR-ul pentru promovarea literaturii tinere, în afară. Uneori, răspunsurile au fost neoficiale, alteori, din lipsă de interes sau informare, s-a optat pentru varianta "nu pot să răspund". Oricare ar fi realitatea, există aspecte pro și contra, care fac din ICR o țintă "darts", unde unii nimeresc, alții mai puțin, dar mai încearcă.

- "Nu e rău, dar se poate mai mult. Mai multă deschidere. Nu sunt împotriva unor manifestări ca acelea arhicomentate de la New York, dar cred că ar trebui să facem diferența dintre ce se poartă ca modă, și ceea ce va rămâne ca valoare în literatura română." (*Mihail Gălățanu*)
- "Mi se pare că nu este promovată deloc." (*Ofelia Prodan*)
- "Cred că ICR este printre primele instituții din România care creează o vizibilitate autentică a fenomenului

cultural actual viu din România, și, mai repet - viu, cu toate consecințele ce survin de aici. În ultimii doi- trei ani au devenit foarte vizibili ca instituție, și în afară, dar și în țară - lucru deloc facil (și o spun acum ca și consumator de cultură, primesc câte 3-4 mailuri pe săptămână cu invitații la evenimente, deci nu are nici o legătura cu activitatea mea literară) și au atras foarte mult publicul tânăr. Cred că cea mai bună demonstrație a felului în care au investit în literatura contemporană sunt scandalurile iscate în ultimii ani, ce apar în spațiul public românesc mereu, atunci când o instituție o rupe cu tradiția. Iar eu ca poetă nu pot spune decât că m-am trezit dintr-o dată tradusă în poloneză de un program al ICR Varșovia, ceva ce nu aș fi sperat niciodată. Deși normalitatea pentru exportul de literatură ar trebuie să fie tocmai aceasta - faptul de a nu mai fi surprinși de o promovare intensă, pe canale de comunicare cât mai diverse și cât mai adaptate celorlalte culturi. Și de fapt acesta cred că este meritul echipei tinere de organizare a ICR - nu promovează literatura în stil românesc, ci adaptează mesajul și stilul, contextului cultural al fiecărei țări, spre o mai bună receptare. Am simțit această practică cel mai mult la ICR New York, filiala poate cea mai activă din ultimii ani, având în vedere ca e și în afara Europei-mamă.”

(*Miruna Vlada*)

- “Cred că face destul de mult pentru promovarea literaturii tinerilor, dacă ne uităm la ce bugete au pentru asta. Uneori lipsește foarte puțin ca să coordoneze evenimentele cu publicații semnificative. Exceptând un festival la care am mers cu ajutorul Unilever Romania, cele mai importante evenimente internaționale de poezie pe care le-am văzut în ultimul an au fost organizate de ICR” (*Răzvan Țupa*)
- “Fără să fiu în stare să redau denumirile exacte ale departamentelor ICR care se ocupă cu promovarea literaturii române în străinătate, nu greșesc dacă spun că ICR este principala, dacă nu singura instituție românească al cărei țel este „scoaterea” în lume a literaturii române contemporane. Fie că e vorba despre poezie sau despre proză, ICR oferă tinerilor scriitori români ocazia pe care alți tineri, din alte perioade, n-au avut-o: de a scrie pentru un public dintr-un bazin de câteva sute de milioane de cititori.” (*Alex. Matei*)
- “ICR-ul Madrid - la conducerea căruia se află Horia Barna - are un plan cât se poate de ambițios pentru promovarea literaturii tinere, prin deschiderea pe care a demonstrat-o în colaborările propuse de Asociația Hispano - Română Dialog European din Madrid, care o să inaugureze în data de 14 februarie (de ziua îndrăgostiților de...literatură) în parteneriat cu Espacio Niram din Madrid, “Cafeneaua literară Dialog European” - un eveniment cultural cu periodicitate lunară, la care vor fi invitați câte 2 scriitori români și 2 scriitori spanioli. Primii invitați din România sunt Ioan Es. Pop și Claudiu Komartin.” (*Gelu Vlașin*)
- “Nu am date să răspund la întrebare. Nu prea cunosc activitatea ICR, și nu m-am preocupat de strategiile lor. Știu numai că acolo sunt oameni de bună credință și presupun că fac tot ce pot, în limita bugetelor și competențelor. Știu că finanțează de exemplu reviste

din Basarabia, unde publică tineri talentați. Mai multe nu știu.” (*Horia Gârbea*)

- „Nu există niciun dubiu că Institutul Cultural Român se implică în promovarea unor tineri scriitori. Se știe despre lecturile publice organizate la New York, la Praga, în Suedia etc. Sau despre implicarea în organizarea unor târguri de carte. Ca de fiecare dată când vine vorba despre criteriile judecării estetice, pășim în regatul subiectivității și al aproximației. Sunt scriitorii promovați reprezentativi pentru literatura română? Sau doar pentru lumea literaților, cu toate șicanele și bisericuțele ei? Nu știu. Sunt acei scriitori cei care au adus realmente ceva nou ori au zdruncinat artrita instituțională? Iarăși nu știu. Captivează ei cu adevărat publicul românesc care, în consecință, citește din ce în ce mai mult? Cine știe...Oricum, mi se pare că un scriitor se cuvine să fie promovat mai cu seamă de editura care-l publică. Institutul Cultural Român este o instituție de stat, deci controlată politic într-o măsură mai mare sau mai mică. Or, eu nu-i văd pe Michel Houellebecq ori pe Chuck Palahniuk promovați de vreun institut. Din contră, ei sunt un spin în coasta sistemului. Poate un scriitor să-și mai exercite funcția critică atunci când are în spatele lui un mecanism ideologic? Eu știu? Oricum, sunt cel puțin amuzante sunetele de trâmbiță cu care se anunță marile succese obținute de manifestările Institutului Cultural Român în străinătate. Cu toată susținerea instituțională, niciun scriitor român n-o să vândă nici pe un sfert din tirajele celor doi scriitori mai sus pomeniți. Să fie vorba doar de handicapul limbii române și a culturii de proveniență minore? Mai știi? Poate că și succesul literar funcționează după principiul voturilor de la Eurovision.” (*Felix Nicolau*)
- “Programul ICR, care are ca scop subvenționarea traducerilor scriitorilor români în străinătate, este cred primul pas important în promovarea autorilor români în străinătate. Acest program a deschis o posibilitate imensă pentru scriitorii români de a ajunge la cititorii străini. Cred că a fost făcut un prim pas semnificativ, și cel mai important. Restul aparține deja unui cumul de strategii ce țin mai mult de editurile care preiau să traducă acești autori. Se pot face încă multe, însă primul pas important a fost făcut.” (*Vasile Ernu*)
- “Nu cunosc în detaliu activitatea Institutului Cultural Român, dar din câte am putut citi în presă, acesta nu are o activitate chiar neglijabilă. Am înțeles că din când în când oferă burse tinerilor scriitori, se ocupă de organizarea unor evenimente culturale în afara granițelor României. Îmi amintesc că anul trecut un coleg de-al meu mi-a spus ca a văzut o carte de-a mea la un târg de carte din Paris. Editorul nu o trimisese. Am aflat ulterior că Institutul Cultural Român era “vinovat” de prezența cărții mele acolo. Pe viitor intenționez să desfășor niște proiecte în care mi-aș dori să am ICR-ul drept partener. Voi vedea atunci cum vor sta lucrurile. Tot atunci voi putea vorbi mai în cunoștință de cauză despre eficiența și competența acestui institut.” (*Serban Axinte*)

A consemnat Andra Rotaru